

(6)

Respublikamızda qadınların və qızların cəmiyyət həyatının iqtisadi, mədəni, sosial və siyasi sahələrində rolunun genişlənməsi istiqamətində qanunların gücləndirilməsi, onların zorakılığın və ayrı-seçkiliyin bütün təzahürlərindən qorunması, qadınların hüquqlarını müdafiə etmək üçün milli təsisatların və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının işinin təkmilləşdirilməsi, qızların təhsil problemlərinin həlli məsələlərinə dövlətimiz tərəfindən həssslıqla yanaşılır.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi bu sahədə vahid dövlət siyasətini həyata keçirərək, mövcud problemlərin əsasəndə qadın hüquqları, məişət zorakılığı, qızların təhsildən yayındırılması, erkən yaşda ailə qurması halların aradan qaldırılması, texniki-peşə təhsilinə yiyələnməsi, inkişafı istiqamətində əhali, xüsusəndə qız uşaqları arasında marifləndirilmə aparır.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi bu sahədə aşağıdakı tədbirləri həyata keçirmişdir.

Azərbaycan Respublikasında İnsan Hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planına (2007-2010) əsasən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Heydər Əliyev Fondu və BMT-nin Əhali Fondu arasında 2008-ci ilin 16 yanvar tarixində imzalanmış “XXI əsrdə qadınlara qarşı zorakılıq əleyhinə” layihəsi üzrə 2008-ci il tarixdə regionlarda reproduktiv sağlamlıq mövzusunda mühazirələr demişlər. Layihə çərçivəsində həmçinin “XXI əsrdə qadınlara qarşı zorakılıq əleyhinə” buklet və “Qadınlara qarşı zorakılığa son qoyaq” devizi ilə 3 videoçarx hazırlanmış, regionlarda və Bakı şəhərində nümayiş olunmuşdur. Həmçinin qadın hüquqlarından bəhs edən rolik hazırlanmış regionlarda və Bakı şəhərinin məktəblərində nümayiş olunmuşdur.

Eyni Dövlət Proqramınının 39-cu bəndi üzrə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı və “Rasional İnkişaf uğrunda Qadınlar Cəmiyyəti”nin birgə həyata keçirdiyi “Məcburi köçkünlər və sığınacaq axtaran şəxslər/qaçqınlar arasında cinsi zorakılığın aradan qaldırılması layihəsi çərçivəsində qadın hüquqlarından bəhs edən “50 sual 50 cavab” adlı buklet, qadınlara qarşı zorakılığı əks etdirən plakatlar nəşr edilmişdir.

BMT-nin Əhali Fondu (UNFPA), BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı (UNHCR) və “Rasional İnkişaf uğrunda” Qadınlar Cəmiyyəti ilə birlikdə “Məcburi köçkünlər və sığınacaq axtaran şəxslər/qaçqınlar arasında gender əsaslı zorakılığın aradan qaldırılması” layihəsi çərçivəsində “Qadınlara qarşı zorakılığa yox deyək!” məişət zorakılığına qarşı maarifləndirmə kampaniyası keçirilmişdir. Kampaniya çərçivəsində həmçinin “Məişət zorakılığı: 50 suala 50 cavab” adlı buklet nəşr olunmuşdur.

Əhalinin qadınlara qarşı zorakılıqla mübarizə, insan hüquqları və s. sahələrdə məlumatlılığının artırılması məqsədilə Erkən nikah və qadın alveri ilə mübarizə mövzusunda bir neçə plakatlar hazırlanmış və Bakı şəhərində əhalinin daha sıx olduğu yerlərdə yerləşdirilmişdir. Həmçinin “Qadınlara qarşı zorakılığa yox deyək!” mövzusunda baner hazırlanmışdır. BMT-nin Əhali Fondu ilə birgə erkən nikahlardan bəhs edən “Uşaqlığımı əlimdən almayın” və “Gender bərabərliyi” bukletləri hazırlanmışdır.

H.Əliyev Fondu, BMT-nin Əhali Fondu ilə birgə “XXI əsrdə qadınlara qarşı zorakılıq əleyhinə” layihəsi üzrə il ərzində İctimai televiziya qadın problemləri və gender məsələləri mövzusunda “Düşünməyə dəyər” adlı silsilə verilişlər hazırlanmışdır.

“Təkamül və İnteqrasiya” İctimai Birliyi ilə birgə respublikanın regionlarında və Bakı şəhərində “Qadın əleyhinə zorakılığın dayandırılması: İkiqat zorakılıqla məruz qalmış məcburi köçkün qadınların maarifləndirilməsi” mövzusunda seminarlar keçirilmişdir.

Regionlarda və Bakı şəhərində qadınların ictimai fəallığının artırılması, təhsildən yayınma hallarının qarşısının alınması nəticəsində əhalinin yoxsulluğunun azaldılması məqsədilə yerli özünüidarəetmə orqanlarında çalışan qadınlar üçün “XXI əsrdə zorakılıq əleyhinə - əsas amil kimi daxili mədəniyyətin möhkəmləndirilməsi ” mövzusunda görüşlər keçirmişdir.

“Üçüncü sektor” İctimai Birliyi ilə birlikdə regionlarda və Bakı şəhərində “Nikah hüquqları” mövzusunda seminarlar keçirilmişdir. Seminarlar zamanı nikah hüquqları barədə qadınlara ətraflı məlumat verilmiş, suallar cavablandırılmışdır.

“Üçüncü sektor” İctimai Birliyi ilə birlikdə Respublikanın şəhər və kəndlərində məişət zorakılığı haqqında qanunun işləmə mexanizmlərinin müzakirəsi və təhsildə gender stereotiplərinin aradan qaldırılması məqsədi ilə QHT-lər, təhsil işçiləri və yerli özünüidarəetmə orqanlarında çalışan

müavin qadınlar üçün seminarlar təşkil edilmişdir. Layihə çərçivəsində həmçinin məişət zorakılığından bəhs edən buklet, təqvim və baner hazırlanmışdır.

BMT-nin Əhali Fondu və “İnkişaf” Sosial və İqtisadi Araşdırmalar İctimai Birliyi ilə birgə regionlarda “Gender bərabərliyinin (kişi və qadın) təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiq olunması istiqamətində təlimlər davam etdirilmişdir. Təlimlərin əsas məqsədi regionlarda gender məsələləri, gender həssaslığı, gender əsaslı ayrı-seçkilik təsəvvürlərinin genişləndirilməsi, praktiki və hüquqi biliklərin artırılması, eyni zamanda maarifləndirmə işini gücləndirməklə gender mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsidir.

Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və ACİ-YF İnsan Hüquqları və İdarəçilik Proqramı (Macarıstan) tərəfindən həyata keçirilən 2 illik “Məişət zorakılığı barəsində məlumatlandırma kampaniyası” layihəsi həyata keçirilmişdir. Layihə çərçivəsində regionlarda gender məsələləri sahəsində fəaliyyət göstərən QHT şəbəkəsi üzvlərindən ibarət Gender və İnkişaf mərkəzləri yaradılmışdır. Həmçinin qaynar xətt fəaliyyətə başlamışdır.

“Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun icrası və məişət zorakılığı ilə sıx bağlı olan təhsildən yayınma, intihar hallarının aradan qaldırılması məqsədi ilə geniş ictimaiyyətdə maarifləndirmə işlərinin aparılması və qanunun işləmə mexanizmi istiqamətində fikir mübadiləsi aparılması məqsədilə 2012-ci iyul ayından etibarən Azərbaycan Respublikasının şəhər və rayonlarında hüquq mühafizə orqanları, bələdiyyələr, icra və ictimai təşkilatların nümayəndələri üçün “Məişət zorakılığının ailədaxili münasibətlərə təsiri” adlı maarifləndirmə kampaniyası keçirilmişdir.

Layihə çərçivəsində 2012-ci il ərzində 32 rayonda və 2013-cü ildə 37 rayonda qadınlar üçün təlimlər və əhali üçün hüquqi və psixoloji konsultasiyalar keçirilmişdir.

ABA CEELİ Azərbaycan təşkilatı ilə birgə “Azərbaycanda qadın hüquqları və gender stereotipləri” mövzusunda Dəyirmi Masa keçirilmişdir. Dövlət qurumlarının, ekspertlərin və ictimaiyyətin nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən tədbir zamanı ölkədə qadın hüquqları ilə bağlı vəziyyət müzakirə edilmiş, mövcud problemlərin həlli ilə bağlı təkliflər verilmişdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti ilə birgə qadın hüquqları mövzusunda

layihə həyata keçirmişdir. Layihə çərçivəsində “Qadın hüquqları üzrə Bələdçi” kitabı hazırlanıb nəşr edilmişdir. Kitab, əsasən, evdar qadınlar üçün, hüquqlarını bilməyən təbəqələr üçün hazırlanıb, Respublikamızın regionlarında paylanıb.

D.Əliyeva adına Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyəti ilə birgə bölgələrdə BMT-nin “Qadınlara qarşı ayrıseçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi” haqqında Konvensiyası (CEDAW) üzrə ictimaiyyətin məlumatlandırılması məqsədilə Respublikanın regionlarında “CEDAW-Fəaliyyətdə” mövzusunda qadınlar arasında iki günlük maarifləndirici seminar-trening keçirilmişdir.

“Demokratik cəmiyyətdə gündəlik zorakılıqla mübarizə üzrə Respublika Kompleks Proqramı”nin 6.31.-ci üzrə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin BMT-nin Əhali Fondu ilə birgə həyata keçirdiyi “Qadınlara Qarşı Zorakılıq Əleyhinə” layihəsi çərçivəsində “Qadın alveri” bukleti hazırlanmış əhaliyə paylanılmışdır.

“Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyasının həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramının (2007-2010)” 7.5. –ci bəndi üzrə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı və “Rasional İnkişaf uğrunda Qadınlar Cəmiyyəti”nin birgə həyata keçirdiyi “Məcburi köçkünlər və sığınacaq axtaran şəxslər/qaçqınlar arasında cinsi zorakılığın aradan qaldırılması layihəsi çərçivəsində regionlarda və Bakı şəhərində məskunlaşan qaçqın və məcburi köçkün qadınlar üçün kompüter və peşə kursları təşkil edilmişdir. “Əmək fəaliyyətinə başlayanın Yaddaş Kitabçası” hazırlanmış, əhaliyə paylanılmışdır.

Respublikanın regionlarında və Bakı şəhərində yerləşən orta-ixtisas və ali təhsil müəssisələrinin tələbələri üçün Beynəlxalq Əmək Təşkilatının “Şəxsi biznesinə başla və təkmilləşdir” Layihəsi üzrə “Şəxsi biznesinə başla” (ŞBB) adlı təlim-seminarları keçirilmişdir. ŞBB layihəsinin əsas məqsədi şəxsi biznesinə başlamaq istəyən potensial sahibkarların ilkin biliklərə yiyələnməsini təmin etməkdir. Seminarlar zamanı tələbələrə alış və satış planlarının hazırlanması, işçilərə çəkilən xərclərin, gəlir və xərclərin hesablanması yolları izah edilmiş və biznes planın mərhələlər üzrə doldurulmasında köməklik göstərilmişdir.

Qaçqın və Məcburi Köçkün Gənclər Təşkilatı Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə birlikdə “Məcburi köçkün qadınların məşğulluğunun artırılması məqsədilə tikiş sexinin açılması” layihəsini həyata keçirmişdir. Layihənin əsas

məqsədi bir qisim məcburi köçkünlərin (qadınların) işsizlik problemlərinin aradan qaldırılmasına yardımçı olmaq, məcburi köçkünlər üçün yeni iş yerlərinin açılması, bu sahədə təcrübəsi olan insanların burada çalışaraq müəyyən qədər öz maddi imkanlarını təmin etməsinə nail olmaq olmuşdur. Layihə Ağdam rayonunda həyata keçirilmişdir. Layihə çərçivəsində tikilən sexinin açılması üçün lazım olan avadanlıqlar: maşınlar və s. alınmış və quraşdırılmışdır.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı arasında imzalanan, iki illik “Kənd və rayon yerlərində yaşayan qadınların iqtisadi və sosial həyatda iştirakının təşviqatı” texniki yardım layihəsi həyata keçirilir. 2011-2015-ci illəri əhatə edir.

Layihənin əsas məqsədi, kənd qadınlarının iqtisadi və icma həyatında iştirakı ilə bağlı ehtiyac və problemlərinin dəyərləndirilməsi, müsbət təcrübələri yerli şəraitə və kənd yerlərində yaşayan qadınların xüsusi ehtiyaclarına uyğunlaşdırıb onların işgüzar və sosial fəaliyyəti üçün əlverişli mühitin yaradılmasını təmin etməkdir.

Layihə 2013-cü il dekabr ayından başlayaraq Sabirabad və Neftçala rayonlarında həyata keçirilir.

“Üçüncü sektor” İctimai Birliyi, “Təkamül və İntegrasiya” İctimai Birliyi ilə birlikdə regionlarda və Bakı şəhərində “Regionlarda qadınların texniki-peşə təhsilinin inkişafına dəstək” layihəsi həyata keçirilmişdir. Layihənin əsas məqsədi regionlarda qadınların peşə təhsilinin inkişafına kömək etməkdir. Layihə ölkə iqtisadiyyatının inkişaf tələblərinə uyğun peşə ixtisas kadrlarına yaranan tələbatın ödənilməsi, habelə qadınların müasir peşə təhsili almaq imkanlarının təmin edilməsi üçün iqtisadi və sosial baxımdan səmərəli texniki peşə təhsili sisteminin formalaşdırılmasına xidmət etməyi və gənc qızlarda peşə təhsilinə həvəs oyatmağı nəzərdə tutur.

Layihənin ilk mərhələsində regionlarda qadınlar arasında peşə təhsilinin real vəziyyəti araşdırılmış və ehtiyaclar müəyyənləşdirilmiş, mövzu üzrə dəyirmi masalar keçirilmişdir.

2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında “Yoxsulluğun Azaldılması və Davamlı İnkişaf Dövlət Proqramı”nın 3.2.1.4.7. bəndi üzrə 2008-ci il tarixdə Hemofiliyalı Xəstələrin Respublika Assosiasiyası ilə birgə respublikanın regionlarında və Bakı şəhərində qanvermə aksiyaları

həyata keçirilmişdir. Eyni proqramın 3.5.1.10.3.-cü bəndi üzrə 2008-ci ildə Qadın Problemlərinin Tədqiqatı Birliyi ilə birgə respublikanın regionlarında və Bakı şəhərində yerləşən məktəblərdə “Qadınlara qarşı zorakılıq insan hüquqlarının pozulmasıdır” mövzusunda mühazirələr təşkil edilmişdir.

Maarifləndirmə tədbirləri çərçivəsində 2008-ci ildə Beynəlxalq Əmək Təşkilatının 103 və 156 konvensiyalarının Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya prosesinin sürətləndirilməsi məqsədilə, gender məsələləri üzrə məsul şəxslərə beynəlxalq ekspertlər tərəfindən təlim-seminarı keçirilmişdir.

Tədbirlər Planının 3.5.1.3-cü bəndinə əsasən mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələrdə gender siyasətinin həyata keçirilməsi prosesinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri çərçivəsində 2009-cu il bələdiyyə seçkilərində qadınların iştirakının artırılması məqsədilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi iyun-avqust ayları ərzində Respublikanın rayonlarında qadınlar arasında maarifləndirmə kampaniyası keçirmişdir. Kampaniya çərçivəsində “Bələdiyyə və qadın” adlı buklet nəşr etdirilmişdir və regionlarda fəal qadınlar arasında yayılmışdır.

Eyni Proqramın 3.5.1.3.1.-ci bəndinə əsasən müvafiq strukturlarda gender siyasəti üzrə məsul şəxslər üçün texniki vəzifələrin layihəsi hazırlanmışdır. 3.5.1.3.2.-ci bəndə əsasən gender siyasəti üzrə məsul şəxslərdən ibarət əlaqələndirmə şurasının yaradılması məqsədilə müvafiq təşkilatlara məktubla müraciət olunmuşdur. Həmçinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında gender siyasəti üzrə məsul şəxslər üçün “Azərbaycanda ailə institutu və dövlət uşaq siyasəti” mövzusunda 2 həftəlik ixtisasartırma kursları təşkil olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında İnsan Alverinə qarşı Mübarizə üzrə Milli Fəaliyyət Planının 12-ci bəndinə əsasən yeniyetmə qızların və qadınların insan alveri mövzusunda maarifləndirilməsi məqsədilə insan alverindən bəhs edən video çarx və “Satılmış həyat” adlı film çəkilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının bütün şəhər və rayonlarının İcra Hakimiyyətlərinin başçılarına rəsmi olaraq məktub və “Satılmış həyat” adlı filmin diskisi göndərilmişdir. Rayonda fəaliyyət göstərən təhsil müəssisələrində həmin film müəllim, şagird və valideyn kollektivi arasında nümayiş etdirilmiş, film ətrafında müzakirələr təşkil olunmuşdur və görülən işlər haqqında Komitəyə məlumat göndərilmişdir.

Qadınlara qarşı zorakılıq və insan alveri ilə mübarizəni gücləndirmək, ictimaiyyəti bu problem və onun həlli yolları haqqında ətraflı

məlumatlandırmaq məqsədilə “Satılmış həyat” filmi televiziya kanallarında, həmçinin regional televiziya kanallarında da nümayiş etdirilmişdir.

Digər mövzularda maarifləndirici tədbirlər.

“Üçüncü sektor” İctimai Birliyi ilə birlikdə “Ekologiya problemlərinin həll olunmasında qadınların rolu” adlı layihə həyata keçirilmiş və layihə çərçivəsində təbii ehtiyatların səmərəli istifadəsinin təşkili, qadınlar arasında ekoloji böhrandan çıxış yolları, ekoloji mədəniyyətin formalaşması zərurəti, ekoloji maarifləndirmə işlərinin qadınlar arasında yayılması işini təşkil etmək və əhalinin ekoloji biliklərini artırmaq məqsədilə Respublikanın rayonlarında mütəxəssislərin iştirakı ilə seminarlar diskussiyalar keçirilmiş, “Ekologiya problemlərinin həll olunmasında qadınları rolu” adlı buklet nəşr etdirilmiş və seminar iştirakçılarına paylanmışdır.

“Dan” İB ilə birgə regionlarda bə Bakı şəhərinin kənd və qəsəbələrində “Hər gününü rahatlıqla yaşa” adlı təlim kursu keçirilmişdir. Təlimlərdə özünüdərkətmə, ailə planlaşdırılması və şəxsi gigiyena mədəniyyəti haqqında məlumat verilmiş, həmin problemlərlə bağlı təlim iştirakçılarını maraqlandıran suallar cavablandırılmışdır.

Respublikanın regionlarında “Gənc nəslin sağlam düşüncə tərzinin və humanizm prinsiplərinin inkişaf etdirilməsi” mövzusunda layihə həyata keçirilmişdir. “Gənc nəslin sağlam düşüncə tərzinin və humanizm prinsiplərinin inkişaf etdirilməsi” layihəsi çərçivəsində müvafiq mövzuda mühazirələr təşkil edilmişdir. Həmçinin “Narkotiksiz həyat. Sağlamlığın öz əlindədir” mövzusunda buklet hazırlanmışdır.

Qadın və Uşaqların Problemlərinin Araşdırılması İctimai Birliyi ilə birlikdə regionlarda “Tənhaları tək qoymayaq” layihəsi həyata keçirilmişdir. Layihənin məqsədi ailə üzvlərini tamamilə itirmiş tənha qadınlar və ümumiyyətlə heç ailə qurmamış tək qadınların konkret bölgələr üzrə sosioloji araşdırma yolu ilə müəyyən edilib üzə çıxarılması və onların problemlərinin həll olunmasına dəstək vermək olmuşdur.

BMT Azərbaycan Nümayəndəliyi ilə birgə Respublikanın bir sıra rayonlarında və şəhərlərində “Qadın məsələləri üzrə maarifləndirmə tədbirləri” mövzusunda silsilə dəyirmi masalar həyata keçirilmişdir. Proqram

çərçivəsində Qadınlara Qarşı Ayrı-seçkiliyin Bütün formalarının Ləğv edilməsi haqqında Konvensiyadan irəli gələn öhdəliklər, milli gender prioritetləri, məcburi köçkün və qaçqın qadınların problemləri, qadınların sağlamlığı və məşğulluq imkanları kimi məsələlər müzakirə olunmuşdur.

8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə regional televiziyalarda “Qadın və cəmiyyət” mövzusunda verilişlər hazırlanmışdır. Bu verilişlərdə qadın hüquqları, erkən nikah, gender stereotipləri, məişət zorakılığı və s. məsələlər müzakirə olunmuşdur.

Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti ilə birgə Azərbaycan qadın bələdiyyə üzvləri üçün “DAYAQ” Mentorluq Proqramının icrasına başlanılmışdır. İlk mərhələdə bələdiyyə üzvləri ilə görüşlər keçirilmiş, proqramda iştirak etmək istəyən stajorlar seçilmişdir.

Stajorların Awareness Campaign (İctimai məlumatlandırma) mövzusunda təlimatlandırılması məqsədilə təlim-seminar keçirilmişdir.

ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) tərəfindən maliyyələşdirilən və Counterpart International təşkilatı tərəfindən icra olunan Qadın İştirakçılığı Proqramı həyata keçirilmişdir.

Layihə üzrə Sorğu Anketləri hazırlanmış və təlim iştirakçıları tərəfindən doldurulmuşdur. Həmçinin 1 sənədli videofilm hazırlanmışdır.

Proqram çərçivəsində regionlarda “Qadınlar bələdiyyələrin inkişafı uğrunda” İctimai Birliyi tərəfindən “Yerli idarəetmədə qadın liderliyi” adlı layihə çərçivəsində “Azərbaycanda qadın liderliyinin artırılması və qərarvermə prosesində iştirakının gücləndirilməsi” mövzusunda təlim-seminar keçirilmişdir.